

ประวัติศาสตร์ :

ความหมายและกระบวนการ

รศ.สมโชติ อ๋องสกุล

กรอบหลักสูตรรายวิชา

ประวัติศาสตร์ชั้น

ประถมศึกษาปีที่ ๔-๖

โครงการวิจัยและพัฒนาเครือข่ายในท้องถิ่น

โดยใช้ทุนเครือข่ายในพื้นที่เพื่อหนุนเสริมกา

รเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์

ในระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 – 6

สถานศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่

หลักสูตรการสอบรายวิชาประวัติศาสตร์							
โมเดล รร.วัดสวนดอก				โมเดล รร.วัดท่าสะต๋อย			
1 ปีการศึกษา	ป.๔	ป.๕	ป.๖	1 ปีการศึกษา	ป.๔	ป.๕	ป.๖
ภาคเรียนที่ ๑ ๒๐ ชั่วโมง	สุโขทัย	อยุธยา-ธนบุรี	รัตนโกสินทร์	ภาคเรียนที่ ๑ ๒๐ ชั่วโมง เพิ่ม ๒๐ ชั่วโมง	ประวัติศาสตร์ชาติไทย ๒๐ ชั่วโมง		
	ประวัติศาสตร์ชาติไทย ๒๐ ชั่วโมง				ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น-นครเชียงใหม่ หรือ ประวัติศาสตร์ชุมชน-สถานศึกษา (แบบบูรณาการ)		
ภาคเรียนที่ ๒ ๒๐ ชั่วโมง	ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น-นครเชียงใหม่ ๘ ชั่วโมง			ภาคเรียนที่ ๒ ๒๐ ชั่วโมง เพิ่ม ๒๐ ชั่วโมง	ประวัติศาสตร์ชาติไทย ๒๐ ชั่วโมง		
	ประวัติศาสตร์ชุมชน-สถานศึกษา ๑๒ ชั่วโมง				ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น-นครเชียงใหม่ หรือ ประวัติศาสตร์ชุมชน-สถานศึกษา (แบบบูรณาการ)		

HISTORY	
เริ่มใช้สมัยกรีกโบราณในงานของ HERODOTUS (484-424 ก่อน ค.ศ.)	
กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร (พ.ศ. 2428 – 2517) เสนอให้ใช้คำว่า “ประวัติศาสตร์แทน “พงศาวดาร (พงศา + อวตาร) ตั้งแต่ พ.ศ. 2459 แต่ได้ใช้จริงราว พ.ศ. 2470	
คนล้านนาในอดีตเรียกประวัติศาสตร์ว่า...“พั้น”(อ่านว่า ปั้น)” - พั้นเมืองเชียงใหม่ - พั้นเมืองน่าน	

1. นิยาม “ประวัติศาสตร์” ตามรูปศัพท์

- คำสมาสระหว่าง “ประวัติ” (เหตุการณ์ที่เป็นไป) + “ศาสตร์” (วิชาที่สอน) = วิชาว่าด้วยเหตุการณ์ที่เป็นไปตามหลักฐานบันทึกไว้

-History มาจาก *loropioe* (= การเรียนรู้)
History มาจาก *Inquiry* การหาความจริง

Geschichte (เกชชีเตอ : ภาษาเยอรมัน) มาจาก
Geschehen (เกเชเฮน) (- เกิดขึ้นแล้ว) = สิ่งที่เกิดขึ้นแล้ว

5

2. นิยาม “ประวัติศาสตร์” ตามวิธีการกระบวนการและเป้าหมาย

- ประวัติศาสตร์ คือ กระบวนการอันต่อเนื่องของการปฏิสัมพันธ์ระหว่าง
นักประวัติศาสตร์กับข้อมูลของเขา

(E.H.Carr *What is History* 1964)

- ประวัติศาสตร์ คือ การศึกษาเพื่อ อธิบาย อดีตของสังคมมนุษย์ ในมิติ
ของเวลา : **Time Dimension** – การศึกษาเพื่อ เข้าใจ อดีตของ
สังคมมนุษย์ในมิติของเวลา (นิธิ เอียวศรีวงศ์ *หลักฐานประวัติศาสตร์ใน
ประเทศไทย* 2525)

6

3. นิยาม “ประวัติศาสตร์” ตามเนื้อหา

- ประวัติศาสตร์เป็นทุกสิ่งที่คนได้ทำ ได้คิด และได้รู้สึก
(เจมส์ ฮาเวย์ โรบินสัน อ้างใน แฟรงค์ จี. วิลลิสตัน : ปรัชญา
ประวัติศาสตร์ หน้า 194)

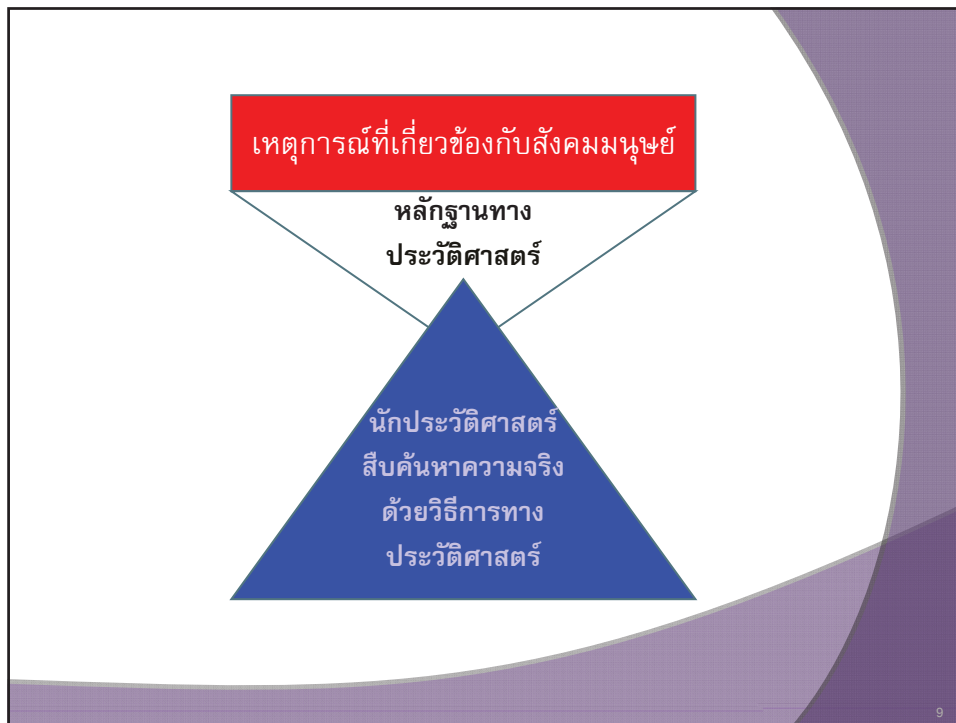
- ประวัติศาสตร์ คือ เหตุการณ์ ทั้งหมดที่เกิดขึ้นในอดีต ซึ่งมี
มากมายเกินกว่าความรู้ที่มนุษย์เราหาได้จากบันทึกอันมีเพียงจำนวน
น้อย (Teaching the Social Studies in Secondary Schools)

- ประวัติศาสตร์ คือ บันทึกซึ่งยุคสมัยหนึ่งเห็นคุณค่า ควรจดจำอีก
ยุคสมัยหนึ่งเอาไว้ (ฉัตรทิพย์และคณะ ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจและสังคม 2524)

7

ประวัติศาสตร์ เป็นการสืบค้นความจริง เกี่ยวกับอดีตของสังคม
มนุษย์ในมิติของเวลา ซึ่งคนยุคสมัยหนึ่งเห็นคุณค่าควรจดจำไว้ โดย
สืบค้นด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ จากหลักฐานซึ่งมีมากมาย
นอกเหนือจากที่ปรากฏเป็นบันทึก เพื่อให้เข้าใจจนสามารถอธิบาย
ความจริง เกี่ยวกับสังคมมนุษย์สังคมนั้น ช่วงเวลานั้นได้ ทำให้มนุษย์
รู้ว่ามนุษย์เป็นใคร มีความเป็นมาอย่างไร ได้ทำอะไรไปบ้างแล้ว
และทำให้วิชาการเชื่อมโยงกัน

8

หลักฐานประเภทลายลักษณ์

1. ตัมกัรโบราณ

2516-2523 สํารวจ 244 วัด
พว 222, 560 พูก

2529-2534 สํารวจ 97 วัด
พว 102, 760 พูก

ตำนานพุทธศาสนา

873 ชื่อเรื่อง (2, 347 พูก)

ตำนานเมือง

44 เรื่อง (95 พูก)

11

หลักฐานประเภทลายลักษณ์อักษร

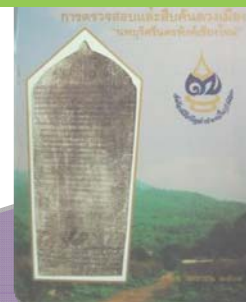
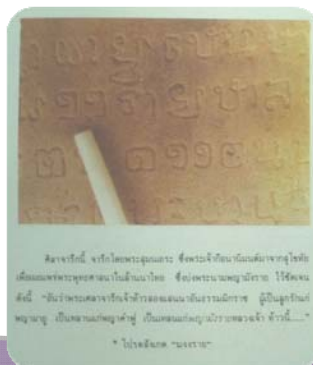
2.จารึก

ศิลาจารึกวัดเชียงมั่น ศักราช 658 ปีระวายสัน เดือนวิสาขะ
ออก 8 ค่ำ วัน 5 ไทยเม็งเปล้า

ปฏิทิน JULIAN CALENDAR = พุทธศั 12 เมษายน
พ.ศ. 1839 (ค.ศ. 1296) (เลิกใช้ ค.ศ. 1582 / พ.ศ.
2125)

ปฏิทิน GREGORIAN CALENDAR = พุทธศั 19
เมษายน พ.ศ. 1839

(ค.ศ. 1296)

3.ประวัติศาสตร์นิพนธ์และจดหมายเหตุ

13

ล้านนา - ลานนา

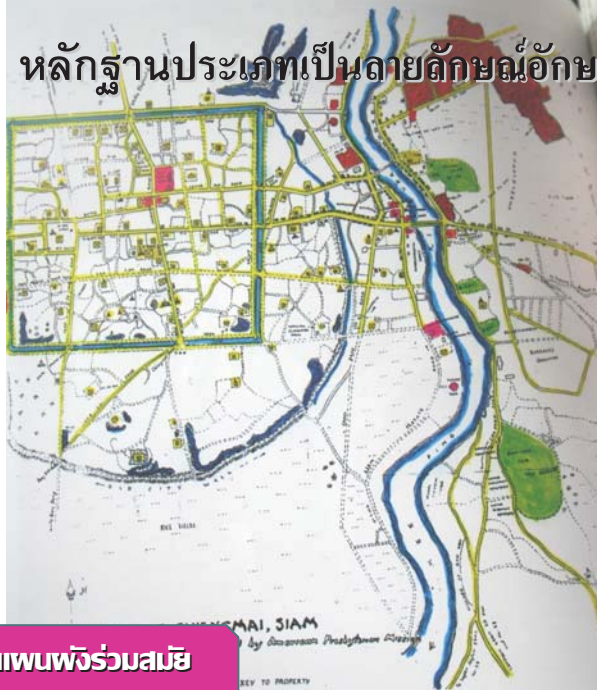
1. ไบลาน มีใช้ทั้งสองคำ แต่คำที่ใช้ลานนา บางแห่งมีภาษาบาลีกำกับว่า ทส ล ก ข เขตต (ทส แปลว่าสิบ ล ก ข แปลว่า แสน เขตต แปลว่า นา)

2. จารึก มีเฉพาะคำ ล้านนา จารึกวัดเชียงสา อ. เชียงของ จ. เชียงราย จารึกเมื่อ พ.ศ. 2096 ใช้ ล้านนา - ล้านช้าง (สมัยพระเจ้าไชยเชษฐาครองเมืองเชียงใหม่ 2089-2090 แล้วไปครอง ศรีสัตนาคนหุต)

3. บริบททางประวัติศาสตร์ : ระบบพินนา : ปาไปสีฟู PAPAHSIFU
เจ้าท้าวสองแสนนา พญาเกือนา (1898-1928) กษัตริย์องค์ที่ 6 (กือ = ร้อยล้าน)

14

หลักฐานประเภทเป็นลายลักษณ์อักษร

4. แผนที่หรือแผนผังร่วมสมัย

15

หลักฐานประเภทเป็นลายลักษณ์อักษร

4. แผนที่หรือแผนผังร่วมสมัย

16

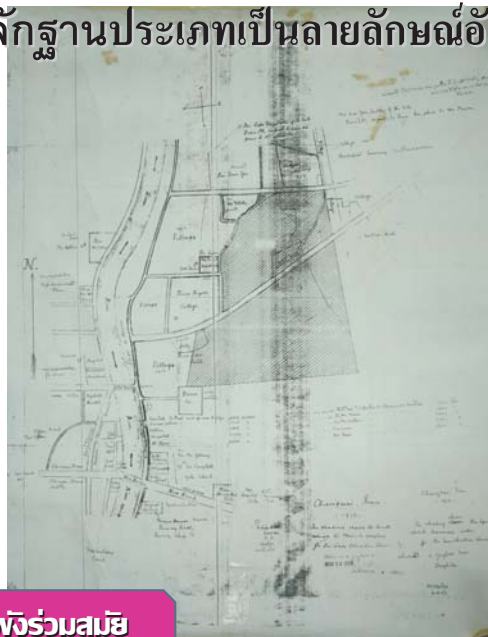
หลักฐานประเภทเป็นลายลักษณ์อักษร

4.แผนที่หรือแผนที่ร่วมสมัย

17

หลักฐานประเภทเป็นลายลักษณ์อักษร

4.แผนที่หรือแผนที่ร่วมสมัย

18

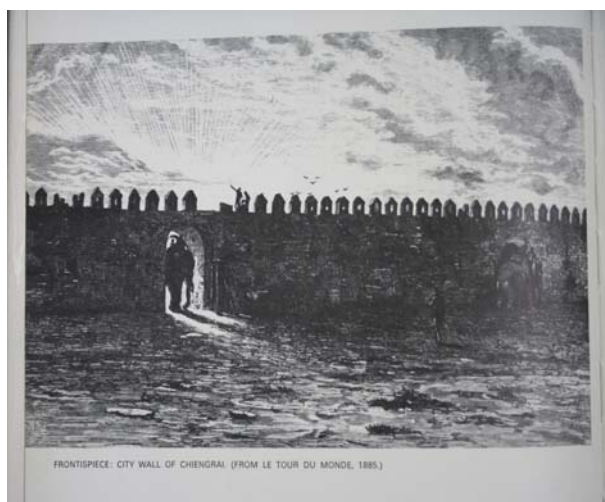
หลักฐานประเภทเป็นลายลักษณ์อักษร

4. แผนที่หรือแผนผังร่วมสมัย

19

หลักฐานประเภทไม่เป็นลายลักษณ์อักษร

รูปภาพหรือภาพเขียนร่วมสมัย

20

หลักฐานประเภทไม่เป็นลายลักษณ์อักษร

รูปภาพหรือภาพเขียนร่วมสมัย

21

หลักฐานประเภทไม่เป็นลายลักษณ์อักษร

รูปภาพหรือภาพเขียนร่วมสมัย

22

หลักฐานประเพณีไม่เป็นลายลักษณ์อักษร

One side of Chiang Mai city ramparts
Photo by a French explorer, circa 1937

กำแพงเมืองเชียงใหม่ด้านหนึ่ง
ถ่ายโดยนักสำรวจชาวฝรั่งเศสประมาณ พ.ศ. 2480

รูปภาพหรือภาพเขียนร่วมสมัย

23

หลักฐานประเพณีไม่เป็นลายลักษณ์อักษร

วัดพระสิงห์ ถ่ายโดย นาย ว.ร.อ. วุฒ

รูปภาพหรือภาพเขียนร่วมสมัย

24

หลักฐานประเภทไม่เป็นลายลักษณ์อักษร

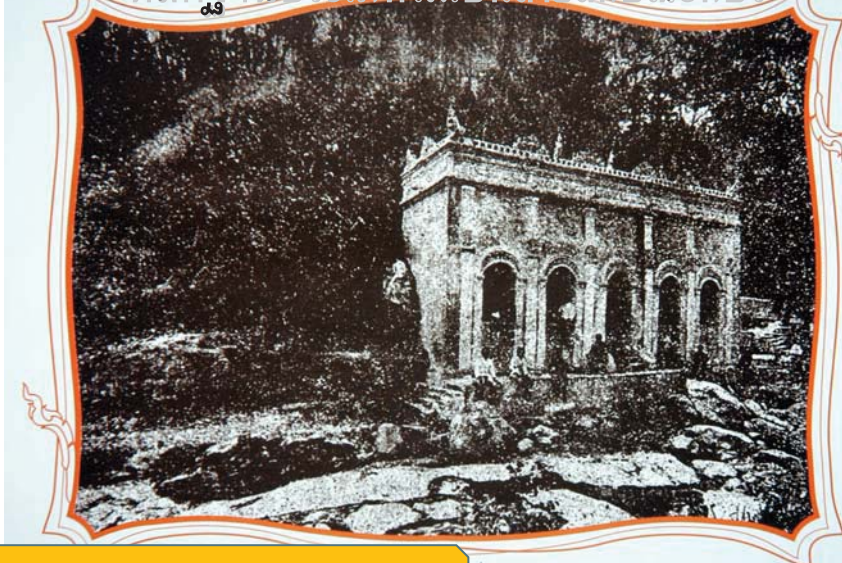

หอคำเชียงใหม่ เกือบพัง โดย นายอานนท์ ณ ลำพูน
ภาพไม่ทราบปี พ.ศ. ที่ถ่ายและใช้ (แต่ประมาณว่าในราว พ.ศ. และสร้างเป็น "เรือนจำ (หลังเก่า)" ข้างศาลากลางเก่า ไม่คงเดิม

รูปภาพหรือภาพเขียนร่วมสมัย

25

หลักฐานประเภทไม่เป็นลายลักษณ์อักษร

เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๔๔๕

รูปภาพหรือภาพเขียนร่วมสมัย

26

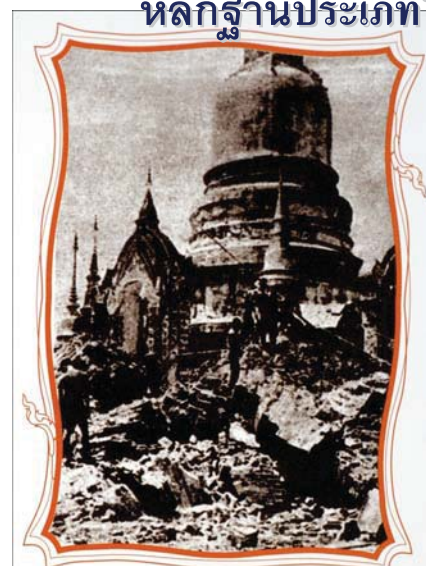
หลักฐานประเภทไม่เป็นลายลักษณ์อักษร

รูปภาพหรือภาพเขียนร่วมสมัย

27

หลักฐานประเภทไม่เป็นลายลักษณ์อักษร

รูปภาพหรือภาพเขียนร่วมสมัย

28

หลักฐานประเภทไม่เป็นลายลักษณ์อักษร

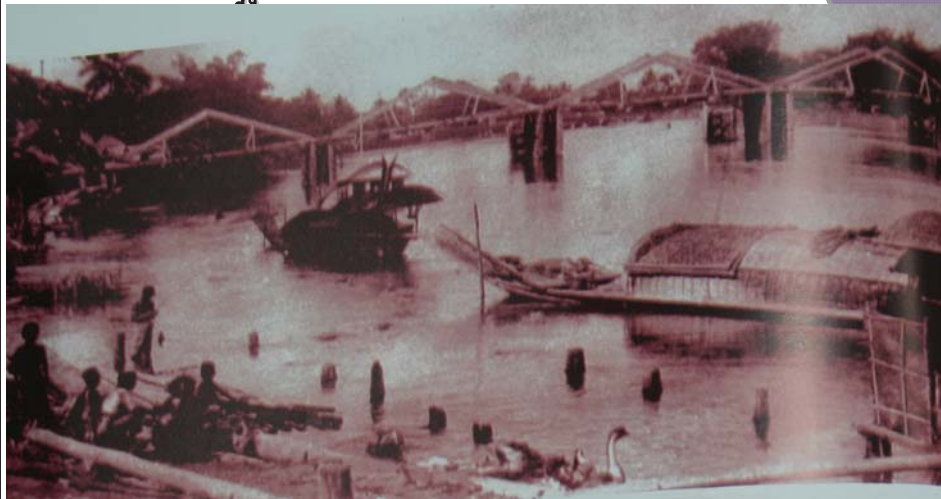

รูปภาพหรือภาพเขียนร่วมสมัย

อิน ปิ พ.ศ. ๒๔๔๖

29

หลักฐานประเภทไม่เป็นลายลักษณ์อักษร

รูปภาพหรือภาพเขียนร่วมสมัย

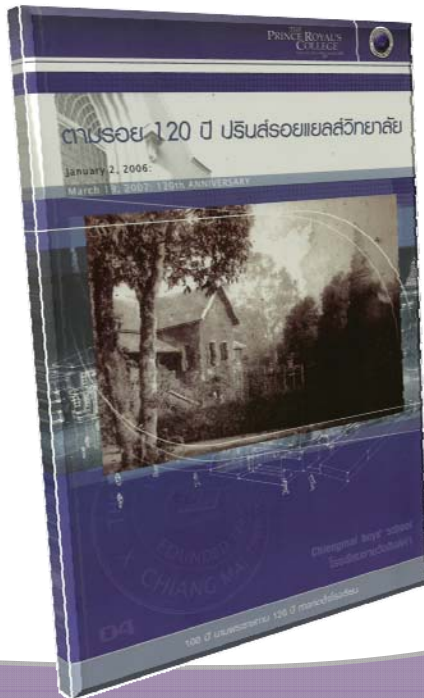
30

หลักฐานประเภทไม่เป็นลายลักษณ์อักษร

รูปภาพหรือภาพเขียนร่วมสมัย

31

ตามรอย 120 ปี
ปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย

32

โบสถ์พระหฤทัยเป็นวัดของคณะภคินีเซนต์แมรีในเชียงใหม่
หลังเลิกสร้างขึ้นในปี พุทธศักราช ๒๔๗๔

ก่อนหน้าปี พุทธศักราช ๒๔๗๔ พระสังฆราชบิชอปเดอโกวซ์ ได้ส่งพระสงฆ์มา
เผยแผ่ธรรม ในปี พุทธศักราช ๒๔๗๔ ต่อมาในปี พุทธศักราช ๒๔๗๔
พระสังฆราชบิชอปเดอโกวซ์ได้ทำสัญญาเช่าที่ดินจากเจ้าของที่ดินในบริเวณ
พุทธศักราช ๒๔๗๔ คณะภคินีเซนต์แมรีได้ซื้อที่ดินและสร้างโบสถ์
โดยมีที่ดินติดกับพระหฤทัยในวงกลม มาเป็นโบสถ์ และได้เปิดสอนคาทอลิก
มาตั้งแต่โรงเรียนแห่งนี้ และเปิดสอนคาทอลิกตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา
โรงเรียนเซนต์แมรีวิทยาลัย

ได้ขยายมาให้ความรู้ของพระสงฆ์ และพระในศาสนาอื่น
ที่เข้ามาเผยแผ่ศาสนาในละแวกนี้ และใน พุทธศักราช ๒๕๐๗
พระสังฆราชบิชอปเดอโกวซ์ ได้สร้างอาคารเรียนพระหฤทัยเป็นโรงเรียน
วัดเซนต์แมรี และสร้างโบสถ์ขึ้นในพุทธศักราช ๒๕๐๗

๒๕ / ๑
โบสถ์พระหฤทัย หลังเก่า
สร้างเมื่อ ๑๔ มกราคม ศักราช ๒๔๗๔
หรือเมื่อ ๑ มกราคม ศักราช ๒๔๗๔

๒๕ / ๒
โบสถ์พระหฤทัย หลังปัจจุบัน
สร้างเมื่อ ๕ มกราคม
ศักราช ๒๕๐๗

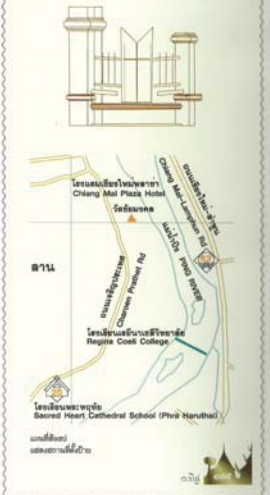
๒๕ / ๓

๒๕ / ๔

๒๕ / ๕

โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์

33

ปกเรียน

72 ปี เรยีนาเซลี

“เราจะก้าวไปด้วยกัน ”

34

โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย

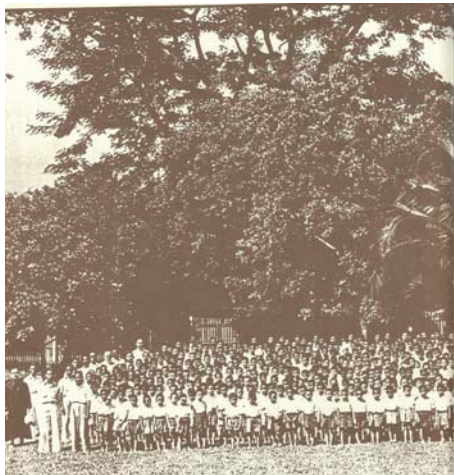

ว. นพรัตน์ มอนโพ
อาจารย์ ครุฑ

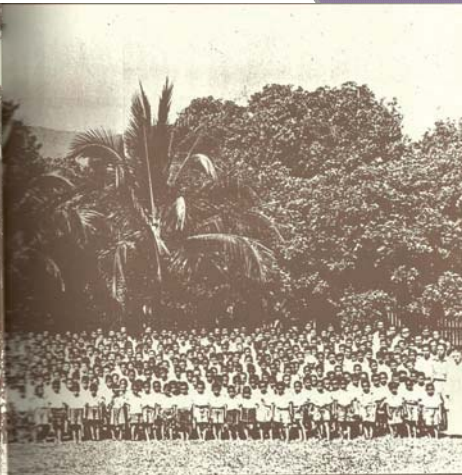

First group photo of Montfort, Regina and Parish Schools

ภาพอนุสรณ์เมื่อ 50 ปี M.C. ถ่ายร่วมกับโรงเรียนและพระหฤทัย
ที่อาคารเรียนเดิมของพระหฤทัย

มงฟอร์ตวิทยาลัย

MONTFORT COLLEGE

คณะกรรมการและคณาจารย์ ปี2494

